

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

УДК 341.64

doi: <https://doi.org/10.33270/01201152.138>

Щербань Є. В. – аспірантка кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0147-7180>;

Камінська Н. В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7727-4056>

Деякі питання імплементації Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд

Мета статті – висвітлити сутність Римського статуту; визначити способи імплементації цього документа державами-учасницями; окреслити шляхи його імплементації для України. **Методологія.** Методологічну основу дослідження становлять методи та прийоми наукового пізнання, зокрема: формально-логічний метод було застосовано для встановлення способів імплементації Римського статуту; методи аналізу та синтезу дали змогу конструювати теоретичні побудови способів імплементації Римського статуту. **Наукова новизна** публікації полягає у визначенні особливого правового змісту Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд. Це універсальний, багатосторонній міжнародний договір, який встановлює обов'язкові норми для держав-учасниць, закріплює склади злочинів, що стосуються міжнародного співтовариства й міжнародного правопорядку загалом. Зазначене зумовлює специфіку відповідних способів імплементації його в національне законодавство. **Висновки.** Положення Римського статуту можуть бути імplementовані в національне законодавство такими способами: 1) шляхом прийняття одного законодавчого акта, що охоплює всі проблеми, пов'язані зі здійсненням імплементації (такий закон буде мати перевагу перед чинним законодавством у разі виникнення суперечностей між законодавством, що стосується Міжнародного кримінального суду, й іншим законодавством); 2) шляхом внесення поправок у всі відповідні законодавчі документи окремо: до Конституції, галузевих кодексів або законів (оскільки внесення змін і доповнень до Конституції – складний і багатоступеневий процес, зазначений підхід є найскладнішим, проте він усебічно відображає визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду); 3) шляхом внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, що супроводжуються прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з Міжнародним кримінальним судом. Хоча Україна й не ратифікувала Римський статут, однак, підписавши його, висловила згоду з нормами міжнародного права, закріпленими в цьому документі. Звернення України до Міжнародного кримінального суду двічі в порядку ст. 12 (3) Римського статуту є підставою для його ратифікації. Оптимальним способом імплементації Римського статуту для України видається внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, серед яких: Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України з одночасним прийняттям Закону України «Про співпрацю з Міжнародним кримінальним судом».

Ключові слова: Римський статут; Міжнародний кримінальний суд; законодавство; міжнародний договір; імплементація; способи імплементації.

Вступ

Унаслідок підписання та ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду постало одразу кілька проблем: по-перше, неготовність держав цілком відмовитися від суверенного права здійснювати кримінальне правосуддя; по-друге, необхідність реформування національного законодавства для забезпечення здійснення кримінального правосуддя на території держави й для забезпечення співпраці держави з Міжнародним кримінальним судом.

Процес міжнародної нормотворчості відрізняється від законодавчого процесу, оскільки такі норми створюють у процесі узгодження волі суверенних держав. Досягнення завдань, сформульованих державами в міжнародних угодах, здійснюють шляхом проведення комплексу

заходів, пов'язаних зі зміною внутрішньо-державного законодавства. Тому питання імплементації Римського статуту та її способів заслуговує на увагу.

З огляду на закріплене в Конституції України положення ст. 124 (абз. 6) щодо можливого визнання юрисдикції МКС на умовах, визначених Римським статутом, нагальною є необхідність визначення способу імплементації Римського статуту Україною ("Konstytutsiia Ukrainy", 1996).

Дослідженню різних аспектів сутності Римського статуту та його імплементації присвітили свої праці Г. Верле, М. Гнатовський, О. Задорожній, А. Кориневич, С. Кучевська, П. Пилипенко, О. Сенаторова, Т. Сироїд, В. Скомороха, О. Солоненко, О. Трифтерер, А. Ціммерман, У. Шабас, М. Шеріф Бассіоні та ін.

З огляду на те, що незначним є науковий доробок щодо способів імплементації Римського статуту в Україні, причому всі наявні праці вийшли друком до внесення змін до Конституції України (ст. 124), враховуючи суспільний інтерес до ратифікації Римського статуту Україною, вважаємо за доцільне привернути до цієї проблематики увагу держави та громадянського суспільства.

Мета і завдання дослідження

Публікація має на меті всебічно дослідити сутність Римського статуту, способи імплементації Римського статуту державами-учасниками, окреслити способи його імплементації для України. Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- визначити сутність Римського статуту як міжнародного договору;
- виокремити основні способи імплементації Римського статуту;
- запропонувати способи імплементації Римського статуту Україною.

Виклад основного матеріалу

Міжнародний кримінальний суд (далі – Суд, МКС) став закономірним результатом розвитку міжнародної кримінальної юстиції. Застереження Мартенса в IV Гаазькій конвенції про закони і звичаї сухопутної війни стали підґрунтям концепції протидії злочинам проти людяності, закріпленої згодом у статутах Нюрнберзького і Токійського трибуналів, Конвенції про геноцид, статутах трибуналів *ad hoc* і Римському статуті МКС. Крім того, Римський статут криміналізував значну частину військових злочинів, які вже стали частиною звичаєвого міжнародного гуманітарного права (Копоненко, 2018; Vilous, 2019; Myroshnychenko, 2019).

Основна мета діяльності Суду – «покласти край безкарності осіб, які вчиняють найсерйозніші злочини», злочини, що загрожують загальному миру, безпеці та добробуту, викликають стурбованість міжнародного співтовариства. Водночас дієве переслідування має бути забезпечено як заходами, що реалізують на національному рівні, так й активізацією міжнародного співробітництва. У цьому контексті Суд доповнює національні органи кримінальної юстиції, забезпечуючи надійні гарантії поваги до здійснення міжнародного правосуддя (п. 10 Преамбули, ст. 1 Статуту, принцип компліментарності) ("Rymyskyi statut", 1998).

Римський Статут є особливим міжнародним договором, загальним, багатостороннім, який встановлює норми, що становлять інтерес для всіх зацікавлених держав – учасниць міжнародного співтовариства. Статут формулює склади злочинів, що стосуються міжнародного

співтовариства загалом (Danylenko, 2002, p.1872; Proniuk, 2010).

Це безпосередньо засвідчують об'єкт і мета договору, закріплені в преамбулі Статуту. Нині МКС є серцевиною системи міжнародного кримінального правосуддя ("Document UN A/61/217"). Система міжнародного кримінального правосуддя охоплює національні, міжнародні та змішані трибунали, а також такі міжнародні організації, як ООН.

Ефективність функціонування Суду безпосередньо залежить від розширення кола держав-учасниць. Вагоме значення має участь держав, які є постійними членами Ради Безпеки ООН.

Україна, підписавши Римський статут 20 січня 2000 року, не є його учасницею, оскільки не ратифікувала його. Постає питання, чи впливає з цього, що Україна залишається осторонь від Міжнародного кримінального суду та створення системи міжнародної кримінальної юстиції.

Побутує думка, згідно з якою імплементація складів злочинів, закріплених у Статуті, має відбуватися після вирішення питання про його ратифікацію. Однак слід зауважити, що Римський статут може поширювати юридичну дію й на держави, які не є учасниками Римського статуту. Це не суперечить доктрині *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*, закріпленій в ст. 34 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року ("Videnska konventsia", 1969).

Римський статут чітко не визначає, що є первинним (ратифікація або імплементація), а що вторинним. У статті 88 Статуту лише в загальній формі йдеться про необхідність забезпечити наявність національних процедур для співпраці із Судом, водночас момент здійснення таких процедур не встановлено.

З огляду на викладене, обрання способу імплементації безпосередньо залежить від вибору держави.

На нашу думку, вдалою є концепція Г. Верле щодо способів (методів) імплементації норм Римського статуту в національне законодавство: 1) повна інкорпорація; 2) утримання від інкорпорації – застосування «звичайного» кримінального права; 3) інкорпорація зі змінами; 4) комбіновані способи (Verle, 2011, p. 162).

Повної інкорпорації, що є найкращим підходом в імплементації положень Статуту, може бути досягнуто шляхом безпосереднього застосування міжнародного звичаєвого права, відсилання або копіювання. Оскільки злочини, що підпадають під юрисдикцію МКС, визнають у міжнародному звичаєвому праві, за вчинення їх може бути притягнуто до відповідальності безпосередньо за чинним національним законодавством незалежно від того, чи був Статут МКС ратифікований цією державою чи ні, за умови, що міжнародне звичаєве право можуть

застосовувати безпосередньо, без введення в дію національного імплементаційного законодавства.

Спосіб національно-правової імплементації Р. А. Мюллерсон визначає як відсилання, яке він тлумачить як включення державою в своє національне право норми (або декількох норм), що відсилає до норм міжнародного права, унаслідок чого останні можуть діяти всередині країни, регулювати відносини між суб'єктами національного права (Miuiulerson, 1982, p. 59).

На його думку, відсилання як спосіб виконання норм міжнародного права на території держави може бути застосовано тільки до тих положень міжнародного права, які сформульовано конкретно й повно, тобто ті, які придатні до застосування та регулювання відносин за участю суб'єктів національного права. Ідеться про «самовиконуючі» норми. Водночас більшість норм Римського статуту не є такими.

Наступний спосіб полягає в утриманні від інкорпорації міжнародного кримінального права в національне законодавство загалом («нульове рішення»).

Приймаючи «нульове рішення», держава покладається на застосування свого «звичайного» кримінального права. Статут МКС не виключає такого рішення, проте в разі виявлення в національному законодавстві суттєвих прогалин, порівняно зі Статутом МКС, державу може бути визнано «не здатною» здійснювати кримінальне переслідування на належному рівні.

Правомірність «нульового рішення» сприяла ратифікації Статуту МКС низкою держав; останні не відчувають тиску у зв'язку з необхідністю внесення змін до їх матеріального кримінального права; на цьому етапі держави можуть зберігати чинні правові положення в незмінному вигляді, не порушуючи договори.

Третім способом є інкорпорація норм міжнародного кримінального права шляхом внесення змін до його змісту в національну систему кримінального права. Однак, на нашу думку, довготривале утримання від інкорпорації норм міжнародного кримінального права в національне право не є рекомендованим. Національне законодавство держав має відповідати духу й меті Римського статуту, за інших обставин держави-учасниці не зможуть скористатися своєю перевагою під час здійснення юрисдикції щодо злочинів, передбачених Римським статутом.

Наприклад, до глави 11 Кримінального кодексу Фінляндії було внесено поправки, що встановлюють кримінальну відповідальність за геноцид, злочини проти людяності й військові злочини, хоча редакції складів злочинів відрізняються від формулювань, що містяться в Римському статуті ("Kriminalnyi kodeks").

Четвертий спосіб імплементації – комбінований. Держава може застосовувати норми свого національного кримінального права до загальних принципів кримінального права та воєнних злочинів, утримавшись від інкорпорації цих положень Римського статуту, і може дослівно включити до національного законодавства визначення злочину геноциду (повна інкорпорація) й інкорпорувати визначення злочинів проти людяності з деякими змінами (інкорпорація зі змінами).

Досвід імплементації Римського статуту його державами-учасниками засвідчує, що більшість держав імплементували положення Статуту шляхом інкорпорації, тобто відтворення.

Держави використовували й такий спосіб імплементації, як відсилання (наприклад, ст. 9–11 Закону Нової Зеландії про міжнародні злочини та Міжнародний кримінальний суд, присвячені геноциду, злочинам проти людяності, воєнним злочинам, передбачають, що в межах цього закону такі злочини визначено відповідно до ст. 6–8 Статуту МКС) (Savelev, 2010, p. 7).

Водночас Римський статут не належить до «самовиконуючих» міжнародно-правових актів і вимагає від держави, яка прийняла рішення про його ратифікацію, проведення тривалої правотворчої роботи з адаптації національного законодавства для співпраці з МКС. Основною формою виконання такого зобов'язання є імплементація норм Статуту МКС у національну правову систему.

З огляду на викладене вище, можна виокремити три основні способи імплементації Римського статуту:

1) прийняття одного законодавчого акта, який охоплює всі проблеми, пов'язані зі здійсненням імплементації (такий закон буде мати перевагу перед чинним законодавством у разі виникнення суперечностей між законодавством, що стосується МКС, й іншим законодавством);

2) внесення поправок в усі відповідні законодавчі документи окремо: до Конституції, галузевих кодексів або законів (оскільки внесення змін і доповнень до Конституції – складний і багатоступеневий процес; зазначений підхід є найскладнішим, проте він вичерпно відображає визнання юрисдикції МКС);

3) внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, що супроводжуються прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з МКС.

Відповідно до ст. 12 (3) Римського статуту, держава, яка не є учасницею Статуту, має право подати заяву Секретарю, визнавши здійснення юрисдикції щодо конкретного злочину.

На думку У. Шабаса, положення ст. 12 (3) Римського статуту відповідають визнанню юрисдикції шляхом ратифікації, проте щодо

специфічної ситуації, яка виникла в державі (Schabas, 2010, p. 290).

Україна частково взяла на себе зобов'язання держави-учасниці, що, на нашу думку, є ґрунтовною підставою для ратифікації Римського статуту.

Із цього приводу О. В. Сенаторова зазначає, що ратифікація Римського статуту значно полегшує співробітництво із Судом, унеможливаючи проведення розслідування та кримінального переслідування відповідно до найсучасніших, еталонних стандартів кримінального провадження – стандартів МКС (Senatorova, 2015, p. 54).

З огляду на намір України, закріплений ст. 124 Конституції України, щодо можливого визнання юрисдикції МКС на умовах, визначених Римським статутом, постає необхідність імплементації його норм у національне законодавство України.

На нашу думку, оптимальним способом імплементації Римського статуту для України є третій підхід – внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, серед яких Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, що супроводжуються прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з МКС – Законом України «Про співпрацю із Міжнародним кримінальним судом».

Вважаємо, що імплементація положень Римського статуту має передувати ратифікації, навіть попри те, що Україна вже визнала юрисдикцію МКС ad hoc.

Важливими є роль Конституційного Суду України, його своєчасне рішення з огляду на національні інтереси, потребу захисту прав і свобод людини та громадянина, територіальної цілісності держави тощо (Kostytskiy, Kaminska, & Kushakova-Kostytska, 2019).

Наукова новизна

У статті визначено особливу правову сутність Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд. Це універсальний, багатосторонній міжнародний договір, який встановлює обов'язкові

норми для держав-учасниць, закріплює склади злочинів, що стосуються міжнародного співтовариства й міжнародного правопорядку загалом. Зазначене зумовлює специфіку відповідних способів імплементації його в національне законодавство.

Висновки

Положення Римського статуту можуть бути імplementовані в національне законодавство такими способами:

1) шляхом прийняття одного законодавчого акта, що охоплює всі проблеми, пов'язані зі здійсненням імплементації (такий закон буде мати перевагу перед чинним законодавством у разі виникнення суперечностей між законодавством, що стосується Міжнародного кримінального суду, й іншим законодавством);

2) шляхом внесення поправок у всі відповідні законодавчі документи окремо: до Конституції, галузевих кодексів або законів (оскільки внесення змін і доповнень до Конституції – складний і багатоступеневий процес, зазначений підхід є найскладнішим, проте він усебічно відображає визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду);

3) шляхом внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, що супроводжуються прийняттям спеціального законодавства про співпрацю з Міжнародним кримінальним судом.

Хоча Україна й не ратифікувала Римський статут, однак, підписавши його, висловила згоду з нормами міжнародного права, закріпленими в цьому документі. Звернення України до МКС двічі в порядку ст. 12 (3) Римського статуту є підставою для його ратифікації. Оптимальним, на нашу думку, способом імплементації Римського статуту для України є внесення змін і доповнень до відповідних законодавчих актів, серед яких: Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України з одночасним прийняттям Закону України «Про співпрацю з Міжнародним кримінальним судом».

REFERENCES

- Bilous, O.V. (2019). Protseesualni harantii dotrymannia prav liudyny i hromadianyna v diialnosti orhaniv sudovoi vlady [Procedural guarantees of observance of human and civil rights in the activity of judicial authorities]. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*, 2(8), 34-38. doi: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2019.173450> [in Ukrainian].
- Danylenko, H.M. (2002). Statut MKS ta treti storony [ICC Statute and Third Parties]. *Rym'skyi statut Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu, The Rome Statute of the International Criminal Court*. (Vols. 1-2). A. Kasseze (Ed.). Moscow [in Russian].
- Dokument OON A/61/217 ot 9 okt. 2006 g. [Document UN A/61/217 from October 9, 2006]. (n.d.). *undocs.org*. Retrieved from <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/61/PV.26> [in Russian].
- Kononenko, V.P. (2018). Dokazuvannia v mizhnarodnomu sudi OON [Evidence in the UN International Court of Justice]. *Pravova derzhava, Constitutional state*, 32, 176-182. doi: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2018.32.149585> [in Ukrainian].

- Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-BVR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-BVR]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
- Kostytskiy, M.V., Kaminska, N.V., & Kushakova-Kostytska, N.V. (2019). Perspektyvy vdoskonalennia diialnosti Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy v umovakh suchasnykh suspilnykh transformatsii [Prospects for improving the activities of the Constitutional Court of Ukraine in the context of modern social transformations]. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*, 3(9), 4-11. doi: 10.15587/2523-4153.2019.180113 [in Ukrainian].
- Kryminalnyi kodeks Finliandii (39/1889, vklucheni zminy do 766/2015) [The Criminal Code of Finland (39/1889, amendments up to 766/2015 included)]. (n.d.). finlex.fi. Retrieved from <https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf> [in Ukrainian].
- Miulerson, R.A. (1982). *Sootnoshenie mezhdunarodnogo i natsionalnogo prava* [The ratio of international and national law]. Moscow: Mezhdunar. otnoshennia [in Russian].
- Myroshnychenko, T.M. (2019). Realizatsiia zasady povahy do liudskoi hidnosti u khodi kryminalnogo protsesualnogo dokazuvannia [Implementation of the principle of respect for human dignity in the course of criminal procedural evidence]. *Problemy zakonnosti, Problems of legality*, 146, 216-225. doi: 10.21564/2414-990x.146.172503 [in Ukrainian].
- Proniuk, N.V. (2010). *Suchasne mizhnarodne pravo* [Modern international law]. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
- Rymyskyi statut Mizhnarodnogo kryminalnogo sudu: mizhnar. dok. vid 17 lyp. 1998 r. [Rome Statute of the International Criminal Court from July 17, 1998]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_5883 [in Ukrainian].
- Savelev, V.A. (2010). Implementatsiia Rimskogo Statuta Mezhdunarodnogo ugovnogo suda: obshchie voprosy, vzgliady na mezhdunarodnyy opyt [Implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court: general issues, a look at international experience]. *Yurisprudentsiia, Jurisprudence*, 8. Retrieved from http://pravorggu.ru/2006_8/saveleva_v_25.shtml [in Russian].
- Schabas, W. (2010). *The International Criminal Court. A Commentary on the Rome Statute* (1st ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Senatorova, O.V. (2015). Yurysdyktsiia Mizhnarodnogo kryminalnogo sydy shchodo sutyatsii zbroinoho konfliktu v Ukraini [Jurisdiction of the International Criminal Court over the situation of armed conflict in Ukraine]. *Zastosuvannia norm mizhnarodnogo humanitarnoho, natsionalnogo kryminalnogo ta kryminalnogo protsesualnogo prava v khodi provedennia antyterrorystichnoi operatsii na skhodi Ukrainy, Application of norms of international humanitarian, national criminal and criminal procedural law during the anti-terrorist operation in eastern Ukraine*: Proceedings of the interdepartmental Round Table (p. 132). Kharkiv: Nats. yuryd. un-t im. Ya. Mudroho [in Ukrainian].
- Verle, G. (2011). *Printsipy mezhdunarodnogo ugovnogo prava* [Principles of International Criminal Law]. (S.V. Saiapina, Trans.). Odesa: Feniks; Moscow: TransLit. Retrieved from https://www.academia.edu/28384405/%D0%93%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B4_%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B5_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D1%8B_%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE_%D0%B3%D0%BE_%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B0_%D0%9C%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B2%D0%B0_2011_%D1%81%D1%82%D1%80._1_-210 [in Russian].
- Videnska konventsiiia pro pravo mizhnarodnykh dohovoriv: mizhnar. dok. vid 23 trav. 1969 r. [Vienna Convention on the law of treaties]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Білоус О. В. Процесуальні гарантії дотримання прав людини і громадянина в діяльності органів судової влади. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»* 2019. № 2 (8). С. 34–38. doi: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2019.173450>.
- Даниленко Г. М. Статут МКС и третьи стороны. *Римский устав Международного уголовного суда* : комментарий : в 2 т. / ред. А. Кассезе. М., 2002. Т. 2. 150 с.
- Документ ООН A/61/217 9 окт. 2006 г. URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/61/PV.26>.
- Кононенко В. П. Доказування в міжнародному суді ООН. *Правова держава*. 2018. № 32. С. 176–182. doi: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2018.32.149585>.
- Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
- Костицький М. В., Камінська Н. В., Кушакова-Костицька Н. В. Перспективи вдосконалення діяльності Конституційного Суду України в умовах сучасних суспільних трансформацій. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2019. № 3 (9). С. 4–11. doi: 10.15587/2523-4153.2019.180113.
- Кримінальний кодекс Фінляндії (39/1889, включені зміни до 766/2015). URL: <https://finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf>.
- Мюллерсон Р. А. Соотношение международного и национального права. М. : Междунар. отношения, 1982. 136 с. URL: http://www.cawater-info.net/bk/water_law/pdf/myullerson.pdf.
- Мирошниченко Т. М. Реалізація засади поваги до людської гідності у ході кримінального процесуального доказування. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 146. С. 216–225. doi: 10.21564/2414-990x.146.172503.

- Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. Київ : КНТ, 2010. 280 с.
- Римський статут Міжнародного кримінального суду : міжнар. док. від 17 лип. 1998 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_588.
- Савельев В. А. Имплементация Римского статута Международного уголовного суда: общие вопросы, взгляд на международный опыт. *Юриспруденция*. 2010. № 8. URL: http://pravorggu.ru/2006_8/saveleva_v_25.shtml.
- Schabas W. The International Criminal Court. A Commentary on the Rome Statute. 1st Edition. Oxford : Oxford University Press, 2010. 290 p.
- Сенаторова О. В. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо ситуації збройного конфлікту в Україні. *Застосування норм міжнародного гуманітарного, національного кримінального та кримінального процесуального права в ході проведення антитерористичної операції на Сході України* : матеріали міжкафедр. круглого столу (Харків, 12 лют. 2015 р.). Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2015. 132 с.
- Верле Г. Принципы международного уголовного права : учебник / пер. с англ. С. В. Саяпина. Одеса : Фенікс ; М. : ТрансЛит, 2011. 910 с. URL: https://www.academia.edu/28384405/%D0%93%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B4_%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%BB%D0%B5_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D1%8B_%D0%BC%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B0_%D0%9C%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B2%D0%B0_2011_%D1%81%D1%82%D1%80._1_-_210.
- Віденська конвенція про право міжнародних договорів : міжнар. док. від 23 трав. 1969 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

Стаття надійшла до редколегії 03.04.2020

Shcherban Ye. – Postgraduate Student of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0147-7180>;

Kaminska N. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7727-4056>

Specific Issues of the Implementation of the Roman Statute on the International Criminal Court

*The purpose of the article is to reveal the essence of the nature of the Rome Statute; to determine the ways of implementation of the Rome Statute by the states-participants of the Rome Statute; to determine the method of implementation of the Rome Statute for Ukraine. **Methodology.** The methodological basis of the study are methods and techniques of scientific knowledge. In particular, the formal-logical method was used to establish the essence of the methods of implementation of the Rome Statute. Methods of analysis and synthesis allowed to construct theoretical constructions of methods of implementation of the Rome Statute. The **scientific novelty** lies in the formulation of ways to implement the Rome Statute. The Rome Statute is a special international treaty. It is a general multilateral treaty that establishes rules of interest to all interested member states of the international community – the Statute formulates the corpus delicti of crimes that affect the entire international community. **Conclusions.** The provisions of the Rome Statute can be implemented into national law in the following ways: 1) the adoption of a single piece of legislation covering all implementation issues (however, it needs to be clarified that such a law will take precedence over existing law in the event of conflicts between ISS, and other legislation); 2) amendments to all relevant legislative documents separately: to the Constitution, sectoral codes or laws (since amendments to the Constitution are a complex and multi-stage process, this approach is the most complex, but it most fully reflects the recognition of the ICC jurisdiction); 3) making changes and additions to the relevant legislation, accompanied by the adoption of special legislation on cooperation with the ISS. Ukraine as a «third state» is not a completely «foreign» foreign state in relation to the Rome Statute. Although Ukraine did not ratify the Rome Statute, at the same time signing it, it agreed with the norms of international law enshrined in the Statute. At the same time, Ukraine's appeal to the International Criminal Court twice in accordance with Art. 12 (3) of the Rome Statute is a solid basis for its ratification by Ukraine. In our opinion, the best way to implement the Rome Statute for Ukraine is to amend the relevant legislation, including the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine, the Criminal Enforcement Code of Ukraine, etc., accompanied by the adoption of the Law of Ukraine «On Cooperation with the International Criminal Court».*

Keywords: Rome Statute; International Criminal Court; legislation; international treaty; implementation; methods of implementation.